

УДК 338.17

Ігор Стойко, к.т.н., доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

МОНОПОЛІЇ І РИНКОВА ВЛАДА. НОБЕЛІВСЬКИЙ КОМІТЕТ СТАВ НА ЗАХИСТ МОНОПОЛІЙ

Igor Stoyko, Ph.D., Assoc. Prof.

MONOPOLY AND MARKET POWER. THE NOBEL COMMITTEE DEFENDED MONOPOLIES

Сучасна економічна теорія стверджує, що монополія шкідлива. Це було загальним місцем, починаючи з Адама Сміта. Тільки конкуруючи, підприємства можуть поліпшувати якість продукції, знижувати ціни і т. д. Однак практика останнього століття, особливо в технологічних секторах, показала, що не все так просто і лінійно. Тонкі і глибокі дослідники, і серед них найяскравіший – Жан Тіроль – не могли не звернути уваги на цей феномен. Сам факт присудження Нобелівської премії 2014 року Жану Тіролю, безумовно заслужений.

Жан Тіроль (фр. Jean Tirole, народився 9 серпня 1953 року. Труа, Франція) – французький економіст, автор багатьох наукових праць з теорії промислових організацій, теорії ігор, теорії контрактів, теорії банків та фінансів. Отримав докторську ступінь у Массачусетському технологічному інституті у 1981 році. У 1984–1991 роках працював професором економіки в Массачусетському технологічному інституті. На сьогоднішній день професор Тузулької школи економіки та запрошений професор Массачусетського технологічного інституту. У 2014 році Жану Тіролю присуджена Нобелівська премія з економіки «за аналіз ринкової влади та регулювання».

Тіроль у своїх роботах заступився за монополію. Ще б хотілося відзначити, що роботи Тіроля стали настільними книгами в практиці видатних підприємців світу.

Проблема ставлення до монополії технологічної або маркетингової є набагато більш важливим чинником виживання в середньостроковій і довгострокових перспективах. Це показали праці Жана Тіроля. Які висновки з праць Жана Тіроля необхідно зробити вітчизняному уряду, українським підприємцям? Для початку зауважимо, що ідея Жана Тіроля не є настільки очевидною для представників влади і для багатьох підприємців. Інакше суспільний дискурс вівся б у зовсім іншій сфері. А так ми постійно обговорюємо всього лише ціни на газ. Це питання звичайно дуже важливе для виживання в короткостроковому періоді, але пригнічує те, що ми абсолютно не думаємо про майбутнє. Керуючись теоретичним і практичним спадщиною, Україні потрібно винести на громадське обговорення проекти нових технопарків. У них будуть створюватися монополії, які дозволять країні домагатися ринкових перемог, а не займатися постійними стогонами про тяжке становище, в якому опинилася держава.

Міжнародна наука відкрита світу. Того світу, який готовий до змін мислення. Ніякого труднощів не складе перевести роботи Тіроля і роздати їх чиновникам в Антимонопольному комітеті та інших профільних міністерствах. Для цього не потрібні великі кошти. Можна вважати, що кошти, витрачені на публікацію праць Жана Тіроля, вже точно не пропадуть.

Підхід Тіроля – не займатися глобальними питаннями, а зайнятися мікрорегулюванням – прекрасна підказка майбутньому уряду реформ, яке, причому незалежно від його складу, напевно знову збирається готувати величезні за розміром програми, на написання яких піде не один місяць.